

*De overwinning
van Geest en Stof*

C. Jinarajadasa

De overwinning van Geest en Stof

IK heb zo juist een bezoek van vier maanden aan de Verenigde Staten achter de rug; ik heb het land doorkruist van de Grote Oceaan tot aan de Atlantische, en twintig van zijn voornaamste steden bezocht. Geen land buiten de Ver. Staten kan zo tot voorbeeld dienen van hetgeen de mens van deze tijd door de overwinning van de stof bereikt heeft. Zijn vindingrijkheid gaat voort in een snel tempo het ene voorwerp na het andere te scheppen, dat de gemakken des levens moet vermeerderen. Het laatste is de „air-conditioning”, het beheersen van de temperatuur. Terwijl de temperatuur buiten ongeveer 90 of meer gr. Fahrenheit is, heeft men die in treinen 20 gr. lager kunnen maken. Hetzelfde gebeurt in enige der grote bank- en kantoorgebouwen, en in sommige grote winkels; als buiten een tropische hitte

heerst, is het daarbinnen koel en verkwikkend. Het land heeft de meest volmaakte wegen der wereld, deze strekken zich, breed en glad als een biljart-opervlakte, honderden mijlen ver uit. De benzine is goedkoop, en het verbruik daarvan komt voor een gemiddelde auto op ongeveer een half-penny per mijl. Een tocht van twee of driehonderd mijl om mijn lezingen bij te wonen werd niet geteld; in elke stad bestond mijn gehoor uit luisteraars, die dergelijke afstanden hadden afgelegd. En in sommige van die auto's was een radio ingebouwd, die men in werking kan zetten bij een snelheid van 50 tot 60 mijl per uur. Vele van de Taxi's in New York beschikken over een radio.

Maar deze zegepraal over de stof heeft de mensen innerlijk niet bevredigd. Hoe meer die stof onderworpen wordt aan 's mensen heerschappij over de krachten der natuur, des te meer schijnt de mens onder de heerschappij te komen van de gemakken, die hij zich daardoor scheppen kan.

De veranderingen in de bebouwing van het land — nu machines in plaats van de hand gebruikt worden om te zaaien en te oogsten — hebben ten gevolge gehad: grotere oogsten en een meer economische wijze van voortbrenging. Maar dit heeft geen ware voorspoed gebracht. Verleden jaar werden millioenen vierkante meters land met voorzicht onbebouwd gelaten, en werden millioenen

jonge biggen op bevel der Regering gedood. Het land telt twintig millioen werklozen, voor wie de Regering tijdelijke arbeid scheidt, welke uit de bonds- en Rijksfinanciën moet worden bekostigd. In het hart van millioenen heerst slechts rusteloosheid en moedeloosheid, ofschoon de zaken-mensen nog altijd bezig zijn nieuwe plannen te maken voor een betere gang van zaken. Trots de economische depressie worden er meer uitvindingen gedaan dan ooit te voren, en deze worden op ruime schaal bekend gemaakt om het oude te vervangen.

Toestanden als in de Ver. Staten heersen overal, in sommige landen in hogere mate, in andere is de depressie weer niet zo acuut. Maar ik heb ze alleen naar voren gebracht, omdat de mens in deze wel de vraag moet stellen: „Heeft de mens de stof overwonnen, of heeft de stof den mens overwonnen?” Want in alle opzichten, waarop ik niet verder behoef in te gaan, lijkt het of in deze tijd de mens niet meester is van de machine, maar dat de machine de meester is van den mens.

En toch is teruggang onmogelijk. De machine is er nu eenmaal, en hoe meer tijd-besparende uitvindingen er worden gedaan, des te beter zal dat op den duur voor de mensen zijn. Iedere stoffelijke kracht, die de mens leert beheersen, verhaast zijn evolutie. Dat hij in dit geslacht honderden dingen heeft, die zijn leven gemakkelijker maken,

en waarvan zijn voorouders nooit hebben gedroomd, is op zichzelf geen kwaad; toch is het waarschijnlijk, dat zijn voorouders in het algemeen, ten minste in sommige opzichten, meer van hun leven hebben gemaakt.

Waaraan is dan die mislukking der moderne beschaving te wijten om de mensen die „gezondheid des harten” (health of heart) te brengen, waarvan de Grieken spraken, en die het leven maakten tot een poging om een meesterwerk te scheppen? Ik wil er hier op wijzen dat in de meeste oosterse landen, die door de westerse volken als „achterlijk” worden beschouwd, omdat zij geen tijdsbesparende uitvindingen of volmaakte wegen, of hygiënische hulpmiddelen volgens westerse voorbeelden bezitten, veel minder een geest van rusteloosheid voorkomt dan in het westen. Het sterftecijfer kan daar hoger zijn, maar daartegenover staat dat wat ik het „levens-cijfer”, zal noemen, dat is het vermogen om meer van het leven als Ziele-proces te maken, ongetwijfeld hoger is. Dit valt vooral op in Indië. Waarschijnlijk is in geen ander land het „levens-cijfer” zo hoog, niettegenstaande Indië's gebrekkige organisatie volgens de machine-standaards van het westen, en niettegenstaande de armoede die er heerst, die echter slechts een armoede is van het lichaam en niet van de geest. In een juist begrip van het verschil tussen

deze twee soorten van armoede, ligt de oplossing van de economische, zowel als van de andere moeilijkheden der westerse volken.

's Mensen ware overwinning der stof begint pas, als hij de stof zó weet te vervormen, dat zij uiting geeft aan de idee, die er aan ten grondslag moet liggen.

Daar dit voor allen misschien niet duidelijk is, zal ik het door een voorbeeld uit de architectuur verduidelijken. Het materiaal voor een bouwwerk bestaat reeds in de natuur. De steen, die gebruikt wordt, maakte deel uit van een heuvel of berg; het hout was een boom, de stenen vormden de klei der aarde — en zo verder, al het materiaal, dat de bouwer gebruikt. Het vertegenwoordigde als steen of plant of metaal de een of andere hoedanigheid in het heelal. Maar de architect gebruikt het op een andere wijze; hij geeft er vorm aan, en uit de vele materialen in hun verschillende vormen scheidt hij een éénheid. Als op die wijze door hem een bouwwerk is geschapen, is het één geheel, waardoor hij uitdrukking geeft aan een idee, de idee om een bijzondere vorm van architectuur te belichamen.

Waar architectuur is, welke die naam verdient, treedt de idee duidelijk naar voren, want de geest van den architect heeft de stof gevormd. Wanneer er sprake is van waarlijk grote architectuur,

dan verricht de architect een daad van nog hogere magie: dan *maakt hij de idee vrij*. Beschouw b.v. de Taj Mahal te Agra. Het is de grafcombe voor een koningin. Zij staat in een fraaie tuin aan de oever van een rivier. De tombe wordt geflankeerd door twee moskeeën; men treedt de tuin binnen door een majestueuze poort, die op zichzelf een voorbeeld is van hoge architectuur. De marmeren tombe in het midden, de Taj, de daarnaast liggende moskeeën, de tuinen, de poort, die alle vormen samen één verheven eenheid. Men voelt dat de architect ze alle als één geheel heeft gedacht, en dat hij er een hoge idee door heeft willen uitdrukken, die van een gedenkteeken voor een geliefde, dat met ieder voorjaar nieuwe schoonheden zal ontplooiën. Maar als ge naar de Taj Mahal zelf kijkt, de wit marmeren tombe op het grote voetstuk, de schone koepel met de vier daarnaast gelegen minarets, als ge er naar kijkt bij het licht van de morgen, of bij het mystieke licht der volle maan, dan staat gij tegenover dat zeldzame wonder: de bevrijding van een wondervolle idee door stof. Want Taj Mahal is als een verheven gedachte, een wonder van volmaking, uit den Hoge neergedaald, om zich in het witte marmer te hullen. Zij schijnt als het ware door de Taj heen te stralen. Als gij die gedachte voelt, die niet in woorden is uit te drukken, dan zoudt ge u kunnen verbeelden dat de Taj

langzaam weer kon oprijzen en in de hemelen verdwijnen, dat de Goddelijke Denker hem tot Zich kon terugroepen. Wat Wagner trachtte weer te geven in zijn voorspel van de Lohengrin, het naar de aarde brengen van de Heilige Graal door de Engelen, en zijn terugbrengen naar den Hemel, dat ziet gij hier in de Taj in marmer voor u, ofschoon de Taj niet de Heilige Graal is, maar een uiterlijke vorm voor een hoge daarboven zwevende gedachte van een andere orde.

Die zelfde bevrijding van een hoge idee door de stof kan men voelen, wanneer men staat voor het Boeddhistisch Heiligdom, de Boeroeboedoer op Java. Dit monument is van graniet, is massief, en toont niets van het lyrische wonder van de Taj. Maar het toont u een ander wonder. Bij het avondlicht geeft het u eveneens een idee te aanschouwen, die uit den Hoge op aarde is neergedaald, gehuld in steen en gereed om weer op te stijgen. Dit moet ook het wonder geweest zijn, dat Phideas door zijn Parthenon aan de oude wereld openbaarde. Het is het wonder dat nog heden ten dage door iedere grote kathedraal in Europa geopenbaard kon worden, als wij die slechts in hun ware omgeving konden aanschouwen, ver weg van de daarmee strijdende gebouwen, die ze schijnen te verstikken, zoals het kreupelbos van de wildernis

in de tropische landen een liefelijke bloeiende plant verstikt.

Een dergelijke idee, die zich door stof openbaart, toont menige brug in Japan. Een brug is een uitvinding voor 's mensen gebruik, om een overtocht over een rivier te maken; maar er zijn bruggen en bruggen. Een schone brug is een brug, die tot symbool is geworden; zij verbindt niet alleen de beide oevers van een stroom, maar roept de gedachte wakker van een brug tussen hemel en aarde, tussen het zichtbare en onzichtbare, tussen geest en stof. Dat doet menige brug in Japan. Het schouwen naar zulk een brug is het begin van een meditatie, want als de mens de stof harmonisch kan vormen, roept hij ideeën wakker van gebieden, die boven het stoffelijke uitgaan.

Als de voorwerpen voor dagelijks gebruik symbolisch worden door hun schoonheid, openbaart een volk de eigenschappen voor een waarlijk beschaafde cultuur. In elk land en in elk tijdperk, dat de kenmerken draagt van een hogere cultuur, toont elk huiselijk voorwerp, zelfs de keukengereedschappen, de hand van iemand, die getracht heeft de stof zo te vormen, dat zijn idee er door werd uitgedrukt. Als de mensen zich gaan omringen met voorwerpen, waarin de boodschap van een menselijken schepper als een aura in zijn schepping achterblijft — het doet er niet toe of het een kunst-

dan wel een bedrijfs-voorwerp is — dan houdt geestelijkheid op een mysterie te zijn, want dan is de geest reeds in de hen omringende voorwerpen, die hun lief zijn, neergedaald, zonder welks onmiddellijke nabijheid zij zich rusteloos en onbevredigd voelen.

Omdat dit alles niet beseft wordt, is onze zogenaamde „up-to-date” beschaving zo dor, zo weinig geestelijk. Door de producten der machines ontbreekt het 's mensen hogere aard aan voedsel, ofschoon de meesten daar niet bewust van zijn. De voorwerpen, die uit onze fabrieken komen, zijn nuttig, en verhogen onze gemakken, en door goed georganiseerde methoden van productie worden zij bij miljoenen tegen lage prijzen te koop aangeboden. In zover profiteren wij van het machinetijdperk. Maar daartegenover staat het ongelooflijke verlies, doordat de machine den mens verdrongen heeft. Ga eens in de keuken van een gewoon huis. Ge ziet daar emailen of ijzeren, of aluminium potten en pannen, en de meeste daarvan zijn zo gemaakt dat zij, om plaats te besparen, in elkaar kunnen worden gezet. Maar toont een er van een lijn van schoonheid? Kijk eens naar de sauskom met zijn oor; ziet gij daarin iets dat schoon kan heten?

En kom dan eens in de keuken van een landbouwer in Indië. Gij zult opmerken dat zijn woning

klein en leeg is, en dat er grote armoede uit spreekt. Maar in de keuken zult gij vier of vijf aardn potten zien staan, die al zijn keukengerei uitmaken. Die alle kosten nog geen shilling. Maar elke pot werd gevormd door de handen van een pottenbakker, die hem modelleerde naar een oud voorbeeld, dat na lang gebruik, het meest practische werd bevonden. Elk stuk vaatwerk vertoont lijnen van schoonheid. De landbouwer staat, of-schoon hij arm is, dicht bij het gebied van den geest.

Er is een aanzicht van dit probleem in verband met de overwinning van de stof, dat ieder onzer ten nauwste aangaat. Ik heb gezegd dat de eigenlijke overwinning begint, als de stof uitdrukking geeft aan de idee. Nu is ieder onzer, in een van onze openbaringen, stof, en wel in ons stoffelijk lichaam. Dit lichaam van mij, van vlees en bloed en been, is een mijner openbaringen; het vertegenwoordigt mij niet in al mijn mogelijkheden, want ik ben een ziel. Toch ben ik het lichaam, voor zover ik in de stoffelijke wereld leef. Welk gebruik ik, mijn ziel, van dat lichaam maak, hangt af van de wijze, waarop ik het beschouw.

Voor de meeste Westerlingen is het lichaam het zelf. Als zij in een ziel geloven, is dat als iets dat zij bezitten, als een soort van onzichtbare bijlage van hun waarneembaar zelf, zoals dat denkt en

voelt en handelt in deze wereld. Een aantrekkelijke vorm van de opvatting dat het lichaam het gehele individu is, spreekt uit de grote propaganda, die in deze tijd gemaakt wordt voor lichaamsoefening en zonnebaden. Het is inderdaad een genoeg naar die moderne jonge mannen en vrouwen, die deze bijzondere propoganda voor „één met de natuur” voeren, aan het werk te zien. Men zou kunnen denken, dat de oude tijden, toen de goden en godinnen zich onder de mensen bewogen, terug waren gekeerd — maar met één verschil. En wel dat onze jonge mannen en vrouwen, die blaken van levenskracht en over het algemeen zo goed zijn gebouwd, op hun best slechts dieren zijn van een hogere soort. Ik wil ze met deze woorden niet vernederen, maar ik wil er de aandacht op vestigen, dat zij in zichzelf slechts hun lichaam zien, en er niet bewust van zijn, dat zij ook nog een andere taak te vervullen hebben. Zij brengen hun liefde voor lichaamsoefening en zonnebaden niet in verband met het zo veel betekenisvoller feit, dat hun lichamen gemaakt moeten worden tot spiegels van hun ziel.

Vergelijk hun houding in deze tijd met die van de Griekse jeugd in de beste dagen van Athene. De Atheense jeugd oefende hun lichaam door atletiek en spel, maar niet voordat zij zichzelf hadden gecultiveerd. Zij streefden niet enkel naar grote

lichamelijke gezondheid, zij streefden in de eerste plaats naar een krachtige gezondheid van hart en hoofd. En dáárvor cultiveerden zij hun lichaam. Daarom trachtten de Atheense jongeren bewust hun karakter te vervormen door idealen; en dat deden zij door de bevordering van een alzijdige ontwikkeling van lichaam, emoties, denkvermogen en verbeelding. De jonge Atheners waren niet enkel dieren van een hogere orde, zij streefden eveneens naar hogere gedachten en een hoger inzicht. En grote waarheid ligt in Emerson's bekende woorden: „een flinke jongen, een flink meisje, met een goed levensinzicht, (a good sense) is een Griek." Onze lichamenlijk ontwikkelde jongeren hebben nog niet ontdekt wat „een goed levensinzicht" betekent, dat hen tot „Grieken" zou maken, d.i. een grote liefde voor het leven, niet als stervelingen, maar als onsterfelijken, die bewust zijn van hun verwantschap met het hemelse, als zij bezig zijn zich te kwijten van hun burgerlijke en nationale verplichtingen.

Slechts één volk heeft de ware betekenis van het stoffelijke lichaam leren inzien, en wel de Hindoe's. Alle kaste-bepalingen, waarmee een Hindoe is omringd, en die de Westering voor primitieve taboe's houdt, hadden oorspronkelijk ten doel van het stoffelijke lichaam een voertuig of spiegel der ziel te maken. Zie bijv. naar den Brahmaansen

priester en zijn werk. Hij mag dit of dat voorwerp niet aanraken, als het in aanraking is geweest met een „untouchable" (paria), opdat het magnetisme van dezen geen schade zal doen aan de krachtadigheid der priesterlijke functie. De priester mag alleen zekere spijzen eten en deze worden bereid door koks van zijn eigen kaste. Hij moet twee of driemaal per dag baden, en toezien dat water dat eens met zijn lichaam in aanraking is geweest, het niet opnieuw aanraakt. Op allerlei wijzen schijnt hij zonder noodzaak de voorschriften voor rein voedsel en hygiëne te overdrijven. En waarom doet hij dat? Omdat zijn stoffelijk lichaam nodig is om gebruikt te worden in een goddelijke handeling. De priester der westerse kerken hult zich in het ene gewaad na het andere. Bij de uitoefening van het volle ritueel is hij reeds ingesloten door nauwe onder- en beperkende bovenkleeding; daaroverheen doet hij nog een soutane, een koorhemd, en dan nog een stola en een kasuifel, en ten slotte een koorkap. Deze alle dienen als geleidingen van stromen uit de ether, die hem moeten helpen om de krachten uit hogere gebieden naar de aarde over te brengen. Als de Hindoe-priester dergelijke godsdienstige sacramenten vervult, verkrijgt hij hetzelfde resultaat, maar hij trekt de bovenstoffelijke krachten aan door middel van zijn stoffelijk lichaam, en niet door middel van gewaden.

Daarom *trekt hij*, voordat hij de ceremonie gaat verrichten, zijn gewone kleren *uit*; hij is dan bijna geheel naakt, en heeft alleen een kledingstuk om het middel, dat even eenvoudig is als een zwembroek. En daar zijn stoffelijk lichaam rein is, gebruikt hij dat als voertuig om hogere krachten aan te trekken, en als kanaal om ze door te geven.

Eens, in een toekomstige beschaving, zullen alle mensen gaan inzien, dat hun stoffelijk lichaam het gewaad is van hun ziel. En dan zullen zij het zo gaan beschouwen, dat het in hun denken een spiegel, een voertuig, een lens wordt. Dan zal de stof werkelijk door hen overwonnen zijn, want dan zal alle stof — die van hun eigen lichaam, van hun huiselijke voorwerpen, en van de dingen op straat, in de parken en stedelijke gebouwen — zo gevormd zijn, dat zij uitdrukking geeft aan een idee. En op sommige plaatsen, waar grote scheppers in hun werk slagen, zullen zij door de schepping van het menselijk hoofd en de menselijke hand de Goddelijke Idee openbaren.

Bij sommige geleerden van deze tijd ziet men een neiging naar deze mystieke opvatting, dat het doel van de stof is de idee te openbaren. Zo heeft Jeans, wiens aanspraken om voor natuurkundigen te spreken door ieder zullen worden erkend, in hedendaagse termen verkondigd wat de Platonisten zo betekenisvol weergaven door de woorden:

„God geometriseert”. Jeans verklaart, dat de feiten, ontdekt op het gebied der atomische physica, leiden tot het geloof aan een „heelal, dat bestaat uit louter gedachte, de gedachte van wat men, bij gebrek aan een beter, ruimer woord, moet beschrijven als een „wiskundig denker”. Het is deze „wiskundige denker”, die het voorwerp van contemplatie was bij de Stoicijnen; zij noemden Hem den „Logos”, de Goddelijke Rede. Deze zelfde Logos wordt in het Evangelie van Johannes „het Woord”, dat „bij God” was en „Vleesch werd”. Van alle zijden klinkt de getuigenis, dat hoe meer de stof in haar ware betekenis wordt gezien, het des te duidelijker blijkt, dat haar ware functie is uitdrukking te geven aan de idee.

Als de stof wordt overwonnen door haar te maken tot een openbaring der idee, wat wordt dan bedoeld met de overwinning van de geest? Is die uitdrukking op zichzelf niet reeds een contradictie? Hoe kan iets buiten de geest de geest overheersen? Is de geest niet dat wat boven alle dingen staat, dat overwint en heerst over alles?

Dat is waar. Maar met deze uitdrukking „de overwinning over de geest” wil ik aanduiden, dat wat men gewoonlijk met het woord „geest” bedoelt, niet noodzakelijk die allerhoogste en verheven werkelijkheid is, die heerst over alles. Want het is treurig dat de mensen in het verleden geest

hebben genoemd, wat wij, in een meer verlichte tijd, zonder aarzelen zullen aanduiden als duivel. Hebben de Inquisitoren niet mannen en vrouwen gemarteld om te gehoorzamen aan idealen, die zij aanzagen als openbaringen van de geest? De Inquisitoren bedoelden niet wreed te zijn, de meesten hunner waren ongetwijfeld zachtaardig. Toch bedreven zij duivelse daden in naam van de geest, en door zo te handelen waren zij vast overtuigd, dat zij geestelijk waren en God dienden.

Neem een ander voorbeeld, en wel dat van een man, die er diep van overtuigd was, dat hij een waar volger was van den Christus, en toch daden deed, waarvan wij ons niet dan met afschuw kunnen afwenden. Ik bedoel Olivier Cromwell, een van de meest beroemde Engelsen, die voor zijn volgelingen gold als een hoog geestelijk mens. Het is bekend, dat hij bij de plundering van de stad Drogheda, in Ierland, in September 1649, beval dat geen genade mocht worden verleend, en dat op zijn uitdrukkelijk bevel een kerk, waarin mensen gevlucht waren, in brand werd gestoken, zodat allen daarin mee verbrandden. Met de volgende woorden gaf Cromwell verslag van zijn overwinning aan het Parlement in Londen:

„Ik gebood geen van allen, die in de stad wapenen droegen, te sparen, en ik geloof dat zij dien nacht 2000 man over de kling joegen, terwijl ver-

scheidene officieren en soldaten over de brug naar een ander deel der stad waren gevlucht, waar ongeveer een honderdtal hunner de toren van St. Peter's Church bezetten, anderen de westelijke poort, en nog anderen een sterke ronde toren dichtbij de poort, die St. Sundays wordt genoemd. Toen deze, na aangemaand te zijn, weigerden zich over te geven, gaf ik bevel de toren van St. Peter's Church in brand te steken.”

En Cromwell voegde er bij:

„Wat uw mannen zo moedig deed storm lopen, was de Geest van God, die hun moed gaf.”

Deze beide voorbeelden zijn er slechts twee uit duizenden, die uit iedere godsdienst kunnen worden aangehaald; slechts het Boeddhisme en het Jänisme maken hierop een uitzondering, want deze beschouwen Onschadelijkheid als een hoofddeugd. Door alle tijden heen, hebben mensen als „de roep van de geest” aanvaard, wat in latere en meer verlichte tijden verworpen werd als louter bijgeloof.

Als wat door de ene generatie geestelijk wordt genoemd, in het licht van een latere generatie het tegenovergestelde kan blijken te zijn, hoe kunnen wij dan weten wat werkelijk geestelijk is? Is er een middel om de stem van de geest zonder enige twijfel of navraag te onderscheiden?

Ik ben er zeker van dat dat middel bestaat. Maar

dan moet de mens de geest zelf leren kennen en niet door een ander. Geen mens kan volstrekt zeker weten wat geest is, zolang hij een traditie volgt, of blindelings de uitspraak aanneemt van zelfs de grootste der leraren, die hij van aangezicht tot aangezicht ontmoet. De geest kan nooit uit de tweede hand tot ons komen, of door een ander ontdekt worden, hoe groot die andere ook kan zijn. Hij, die de geest wil leren kennen, moet die zelf ontdekken. Anderen kunnen hem raad geven; maar hij zal die nooit ontdekken langs hun weg, maar alleen langs een weg, die hij voor zichzelf baant. Welke techniek moet de mens volgen, die zijn geest wil leren kennen?

De techniek der handeling. Met recht werd gezegd: „*Labore est orare*” — werken is bidden. Gebed, meditatie, toewijding en studie zijn uitstekend en noodzakelijk, maar zij moeten alle gericht zijn op een doel. Dat doel is handeling. Pas als de mens *zijn eigen werk* vindt, komt tot hem het besef van hetgeen werkelijk geest is. Want handeling is het pad, waarlangs de geest neerdaalt en opstijgt.

Is het niet een feit, dat ieder die getoond heeft wat geest betekent, altijd een groot werker is geweest? Ga de levens na van: den Christus, den Boeddha en Krishna. Kwam de Christus niet om werk te doen? En was dat werk niet in het Godde-

lijke Plan voorbeschikt? Die mystieke waarheid is neergelegd in de zin, waarin van Hem wordt gezegd, dat Hij „het Lam was, dat bij de schepping der wereld werd geslacht”. Hij kwam volgens een plan, om een werk te verrichten; het resultaat van Zijn werk was dat Hij de weg toonde naar de Zaligwording. Hetzelfde was het geval met den Boeddha, die Zijn leerlingen meedeelde, dat Hij zich gedurende 550 geboorten gehouden had aan zijn voornemen, om „het Boeddhachap te bereiken”, om de mensheid haar Dharma te leren, de weg naar de Bevrijding. En in het laatste van al die levens werkte Hij 45 jaar lang in Indië, reizend van de ene plaats naar de andere om de mensen Zijn weg en Zijn waarheid te leren. Zo deed ook Shri Krishna, de leeraar der Hindoe's. Hij leerde, dat Hij altijd, wanneer onrecht de overhand gaat krijgen over recht, komt om het recht te herstellen. Al deze leraren wijzen ons op dezelfde waarheid: dat hij die leeft in de geest altijd iemand is die *doet*, die aan een grote taak werkt. Het is door handeling dat ieder van ons zal komen tot de geest. Maar door welk soort van handeling? Handelen wij niet allen, sommigen met zelfzuchtige oogmerken, maar de besten van ons uit onzelfzuchtigheid? En toch zijn alle idealisten het nog niet met zichzelf eens over dat wat geest

eigenlijk is? Is de wereld niet vol van geestelijke openbaringen?

Ongetwijfeld. En toch zal men alleen weten wat geest is door eigen openbaring, als het resultaat van eigen vinding. De manier die te ontdekken is door handeling, daarom moet een mens *zijn werk vinden*.

Maar wat is het werk van een mens? Het is het werk, dat hij zo doet, dat daarbij geen enkele gedachte van vergelding of beloning in hem opkomt. Zo lang een mens een daad verricht, hoe edel ook, en hoe zegenrijk voor millioenen, maar hopen daarvoor op aarde of in de hemel erkenning of beloning te verwerven, is hij niet waarlijk geestelijk. Dan is hij alleen rechtschapen, en Karma zal hem de oogst bezorgen voor zijn rechtschapenheid. De heilige, die goede daden verricht, om daarmee een hemelse kroon te verwerven, is nog niet tot ware geestelijkheid gekomen. Reëel werk, waar werk, waaraan een mens zich met hart en ziel wijdt, is werk, dat men doet „ter wille van dat werk”. Ieder zal deze geestelijke waarheid, volgens zijn temperament, voor zichzelf moeten formuleren, maar elk temperament, dat de geest heeft leren kennen, draagt het kenmerk van een buitengewone reinheid van hart en hoofd bij het scheppen van zijn arbeid. Niemand heeft dit ideaal in zulke schone

woorden weergegeven als Tennyson in zijn „Wages”:

Glory of warrior, glory of orator, glory of song,
Paid with a voice flying by to be lost on an endless sea;
Glory of virtue to fight, to struggle, to right the wrong,
Nay, but she aimed not at glory, no lover of glory she,
Give her the glory of going on and still to be.

The wages of sin is death; if the wages of virtue be dust,
Would she have the heart to endure for the life of the
worm and the fly?
She desires no isles of the blest, no quiet seats of the just,
To rest in a golden grove, or to bask in a summer-sky;
Give her the wages of going on and not to die.

Wanneer een mens heeft leren werken, alleen ter wille van „going on and not to die”, maar niet voor de erkenning van zijn mede-mensen, of zelfs van God Zelf; wanneer iedere gedachte aan beloning in zijn hart afwezig is, dan alleen kan hij zeggen: „Ik ken mijn werk.” Dan weet hij ook rechtstreeks uit zichzelf, niet door een ander, wat geest is.

Wanneer een mens zo ver gekomen is, dan doet hij nog een grotere ontdekking, en wel dat zijn werk op mysterieuze wijze deel uitmaakt van een Groot Werk. Wat dit Grote Werk is, zal iedere idealist in zijn eigen woorden weergeven, en volgens zijn bijzonder temperament. Sommigen zullen zeggen, dat het is: God's Wil te doen; ande-

ren: om een verborgen schoonheid in mensen en dingen naar buiten te brengen; weer anderen, dat het bestaat in het brengen van anderen van de duisternis naar het Licht. Maar welke woorden zij ook gebruiken, allen die het Grote Werk ontdekken, hebben één element gemeen, en wel dat het Grote Werk om tot voller ontwikkeling te komen, het werk van het individu nodig heeft, en dat het inderdaad op hem heeft gewacht, tot hij zijn werk zou vinden. Want pas na die ontdekking kon hij een medewerker worden aan het Grote Werk.

Geen dichterwoord kan ook maar iets weergeven van het wonder en de heerlijkheid, die 's mensen leven verrijken, als hij ontdekt dat zijn meest volmaakte werk een klein deel uitmaakt van dat Grote Werk. Hij ziet met vreugde, dat het een steen is bij de oprichting van een zuil of boog voor „een huis, niet met handen gemaakt”, dat wordt opgericht door een Bouwheer, die de bron is van elke mogelijke waarheid en deugd en schoonheid. Van dag tot dag te leven voor de volbrenging van een belangrijke taak, en toch te weten, dat hij het niet is die handelt, maar een Ander, die door hem handelt; een offer te brengen in zelfvergetelheid en met zelfverloochening, en te weten dat een Ander dat doet door hem, waardoor zijn zelfverloochening een liefelijkheid

en grootsheid erlangt, die hij weet dat nooit de zijne waren; op te stijgen tot een hoogte van liefde, en toch te weten dat die hoogte niet door hemzelf werd bereikt, maar door een Ander; dit zijn die diepe levens-mysteriën, die de geestelijke mens kent, maar niet aan een ander kan medelen.

Zo leert iemand, die zijn werk heeft gevonden, langzamerhand weten wat geest is, en tevens dat zijn leven een venster moet zijn, waardoor een meer volmaakt Leven op de wereld neerziet. Maar het is niet voldoende alleen nauwgezet te werken, opdat het werk in het Grote Werk wordt opgenomen. De mens moet trachten daaraan de hoedanigheid van volmaaktheid toe te voegen. Pas als uit zijn werk de volmaking u tegenstraalt, heeft de schepper ervan de geest overwonnen. Volmaaktheid ligt in het kleinste voorwerp zowel als in het grootste; grootte is geen bewijs van volmaaktheid. Iets volmaakt te scheppen, is het top punt dat bereikt moet worden; dat is onze bestemming, onze eeuwige taak in het plan der dingen.

Wat betekent het volmaaktheid te scheppen? Dat wil zeggen aan het leven — in al zijn vormen en uitingen, de zichtbare zowel als de onzichtbare — een andere vorm of ander voertuig te geven dan dat, waarin het zich openbaart, een vorm die meer van de schoonheid van dat leven laat doorstralen. De wijze om te leren volmaaktheid te scheppen

gaat door verschillende stadiën. Wij moeten leerlingen worden van een Meester, die volmaaktheid schept. Wij zullen hem moeten gehoorzamen, als hij ons het voorrecht verleent met hem in zijn werkplaats te mogen samenwerken. Bij het vervullen der taken, die ons worden opgedragen, zullen wij hem zo nauwkeurig mogelijk moeten navolgen, om meesterschap over onze werktuigen te erlangen en de techniek te leren kennen van de wijze, waarop hij zijn kunst uitoefent. En omdat onze Meester ons daarbij leidt naar de bron van volmaking, die in ons diepste wezen woont, zullen wij later een nieuwe techniek uit ons zelf vinden.

Hierbij heeft de mens, die volmaaktheid wenst te scheppen, de hulp nodig van een filosofie, waardoor hij in staat is aan zijn dagelijkse gedachten en gevoelens een betere vorm te geven, zodat hij het leven leert begrijpen. Zolang het leven onoplosbare problemen biedt, is een volmaakte schepping onmogelijk. 's Mensen hart en hoofd moeten „ja” kunnen zeggen tot het heelal, en niet „neen”, als volmaaktheid het kenmerk moet worden van elke taak. En het moet een „ja” zijn, dat opgewassen is tegen de toets van elk verstandelijk onderzoek. Het doet er in het begin weinig toe, wat zijn filosofie is, zolang zij zijn idealisme niet aan banden legt, en zijn dromen niet benauwt.

Maar er zal spoedig een tijd komen, als de volmaaktheid, die hij schept, anderen zal moeten bezielen in elk deel van het heelal, dat zijn filosofie zich zal moeten verruimen om elk mogelijk heelals-aspect te bestrijken. Als hij schept, moet hij zijn leven verbinden aan al wat waar is in wetenschap en godsdienst; de verschillende belangen der mensen moeten deel uitmaken van zijn leven. Op verschillende manieren, die hij zelf moet vinden, moet hij elke godsdienst en wetenschap, elke kunst en elk handwerk tot zijn eigendom maken. Deze en alle andere uitingen van het collectieve menselijke leven moet hij zodanig wijzigen en sublimeren, dat hij en de wereld één worden. Zijn filosofie moet hem de fijnst mogelijke techniek leveren voor zijn hart en hoofd; zij moet even waar zijn wat betreft de verste ster als deze aarde; „overal” moet voor hem worden „hier”, en verleden en toekomst een „nu”. Er is in deze tijd geen filosofie, die dit wonder zo snel tot stand kan brengen als de Theosophie, en elke andere filosofie, die dat wel heeft gedaan, is Theosophie onder een andere naam.

Zo iets wondervols als het scheppen van iets volmaacts door mensen, moge gans onmogelijk schijnen voor ons gewone mannen en vrouwen, die geen artiesten zijn, en die hun werk hebben te verrichten in hun huis en in hun beroep, welk werk

geen gelegenheid biedt om door meditatie met de innerlijke geest van het leven voeling te houden. Maar dat is *niet* onmogelijk, en wel om de eenvoudige reden, dat de volmaaktheid reeds in ons ligt. Daar wij als zielen in wezen goddelijk zijn, maakt de Goddelijke Volmaking deel uit van ons meest innerlijk wezen. Wij hebben die alleen aan de dag te brengen. Als wij nu maar wisten hoe?!

Dat is de taak, die voor ons ligt. Die taak vereist een besliste wil, die met geduld en volharding moet worden toegepast. Zo moeten wij b.v. van poëzie gaan houden, en daarvoor, gesteund door de herinnering aan hetgeen wij hebben liefgehad, voor onszelf poëzie scheppen. Het komt er daarbij niet op aan of het rythme gebrekkig is en de rijmwoorden niet kloppen. Wij dichten niet voor anderen, maar voor onszelf. En als wij zo voortstropelen op de eerste treden van het pad, zal het volmaakte binnen in ons, ons verder helpen op onze weg, zolang wij bij ons pogen maar nederig blijven, en niet ijdel worden bij gedeeltelijk slagen. Ofschoon er misschien honderd incarnaties mee gemoeid zullen zijn, ééns zal onze dichtkunst de volmaaktheid openbaren.

Zo gaat het ook met alle andere manieren van scheppen. Of wij spreken van scheppingen in de verschillende kunsten, die aan anderen worden geopenbaard, of in de levens, die wij voor onszelf

leven in hart en hoofd, vol zelfverloochening en offering, vol geduld en verdraagzaamheid, altijd kunnen wij iets volmaakts scheppen, en onze bijdrage leveren aan het totaal van het Goede, het Schone, en het Ware, iets dat uit onze innerlijkste ziel voorkomt. Geen enkel van ons moet nalaten de een of andere dag zijn „stempel van volmaaktheid” te drukken op het heelal. Dat is een deel van onze bestemming in het Grote Plan.

Schijnt deze door mij beschreven hoge bestemming, dat de mensen de stof moeten overwinnen en de geest laten spreken uit elk van hun bezigheden, iets onmogelijks voor ons mannen en vrouwen van deze gewone, alledaagse wereld? Is die alleen weggelegd voor die weinigen, die zich uit de wereld kunnen terugtrekken om zich geheel te wijden aan geestelijke arbeid?

Neen, zij is bestemd voor allen. Hoe verblindend het einddoel lijkt, toch ligt het begin in het bereik van elk van ons. De mens zou in het ontwikkelings-proces slechts weinig presteren, als de Godheid niet in hem woonde; het is die kracht, die hem er toe drijft zijn karakter te veranderen van slecht in goed, van goed in beter, en zó iets tot stand te brengen, wat de wereld zal helpen. Omdat het Goddelijke in den mens woont, maakt de volmaaktheid deel uit van zijn karakter. Als hij

slechts de wetten der Goddelijke Openbaring wil begrijpen, zal tot op zekere hoogte volmaaktheid spreken uit ieder zijner gedachten, woorden en daden. Kan men zich iets volmaakters denken dan een kind dat speelt, of wanneer het rust? De kleine is één met het leven, en zo natuurlijk als een golf van de zee; het kind openbaart volmaaktheid voor de ogen, die kunnen zien. Als ook wij het leven zullen aanvaarden, zoals het is, als een eenheid, als een geheel; als onze wil één is geworden met de Wereld-Wil, die wij bestemming noemen; als wij, met andere woorden, ons Karma aanvaarden als een uiting der Gerechtigheid, zonder daarbij ons uitzicht op ons ideaal te verliezen; als trots elke hinderpaal onze wil gericht blijft naar ons doel, zoals de kompas-naald altijd gericht blijft naar het noorden, dan zullen wij, eerst in onze gewone handelingen, en later in onze grotere daden, volmaaktheid openbaren. Daardoor kan ons dagelijks leven vol beperking worden omgezet in een zich wagen tussen meesterstukken.

Dit is die ware Zaligwording, die voor ieder is weggelegd, en waarvan alle Groten der aarde hebben gesproken, toen Zij onder ons verkeerden. Was het niet mede een der redenen, waarom de Christus, als een mens onder de mensen, onder ons woonde, om te tonen hoe alle mensen het Christus-leven konden leven? Bleef de Boeddha

in Indië geheel afgescheiden van de mensen staan als een buitengewoon mens? Verkondigde Hij juist niet dat het Boeddhaschap voor ieder, die er aanspraak op maakte, was weggelegd? Volmaaktheid kan tot op zekere hoogte door elk onzer worden geopenbaard, als wij de wijze kennen om de stof te overwinnen en tot een belichaming te maken van de geest.

Een van de meest aantrekkelijke gedachten, die de Theosophie ons in deze tijd voorlegt, is dat de mensheid nooit aan haar lot wordt overgelaten, zonder leiding en hulp, om deze grootse taak te volbrengen. Want de Theosophie leert ons het bestaan in de wereld van de Meesters van Volmaaktheid, die aan de mensen, die er naar zoeken, de techniek der volmaking leren. Zij worden bij vele namen genoemd: Mahatma's, Meesters van de Wijsheid, de Oudere Broeders, de Grote Hiërarchie. Zij die volmaakt zijn in hun denken, spreken en handelen, en aan de mensheid de heiligheid, de wijsheid, en de schoonheid hunner Goddelijkheid openbaren, bezielen en leiden allen, die er naar streven het volmaakte te scheppen. Zij hebben de moeilijkheden, waarmee wij in deze tijd worstelen, overwonnen; Zij laten ons zien, dat er niets te hoog is voor het menselijk pogen. Zij zijn altijd bereid degenen, die wensen de mensheid te dienen, te leren en te leiden.

Omdat ik deze boodschap der volmaking van Hen heb ontvangen, heb ik er mijn leven aan gewijd om aan anderen het weinige te leren, dat ik van die boodschap in mijn leven heb trachten te verwezenlijken. Ik ontving de boodschap als knaap van dertien jaar; gedurende 47 jaar is, naarmate de jaren mij meer ervaringen brachten van goed en kwaad, van geluk en ongeluk, in mijn intuïtie de visie op de volmaking steeds helderder geworden, en langzamerhand heb ik in mij het vermogen ontwikkeld om iets volmaakts te scheppen. Mogen het enthousiasme, dat mijn hart en hoofd bezielt, en mijn vreugde bij het voortdurend nader zien komen van de dag, waarop ik in alles volmaakt zal zijn, ook de uwe worden. Ik zou gaarne met u de rijkdommen delen, die mij beschoren werden. Het is om die reden, dat ik tot u ben gekomen om u te spreken over den mens als beheerser der stof en openbaarder van de geest.

Dr. C. JINARAJADASA.

